

Чудотворне иконе Мајке Божије: Владимирска



У част Славне Владичице наше Богородице и Приснодјеве Марије

Владимирску икону Пресвете Богородице, по општем веровању насликао је Јеванђелист Лука, на дасци од стола за којим је јео Исус Христос са својом Пречистом Мајком и Праведним Јосифом. Насликана је још за време земнога живота Богородице и била је принесена од благодатног сликара Пресветој Дјеви. Видевши ово изображење, Дјева Марија је поновила пророчке речи: “Од сада ће ме звати блаженом сви народи. Благодат Рођеног од мене и Моја нека буде са овом иконом.”

Године 450. за време цара Теодосија млађег, икона је пренесена из Јерусалима у Константинопољ одакле је почетком 7. века превезена у Кијев. Патријарх цариградски Лука Хризотом послао ју је великом кнезу Јурију Владимировичу Долгорукову, који је поставио у девичански манастир у Вишегороду, од старина дарован благочестивој кнегињи Олги. Икона је убрзо постала позната, чинећи велика чуда.

Највећа је светиња РПЦ.

Три пута током године руска Црква празнује у част Владимирска чудотворне иконе Пресвете Богородице, из благодарности за њену помоћ при избављењу отечества од непријатеља: 21. маја по старом, односно 3. јуна по новом календару; 23. јуна по старом, односно 6. јула по новом календару, и 26. августа по старом, односно 8. септембра по новом календару.

Данас се Владимирска икона Богоматере налази у Тетрјаковској галерији у Москви.

Чуда

Године 1155. велики кнез Јуриј даровао је Вишегород своме сину, кнезу Андреју. Клирици Вишегородског манастира који су по потреби ушли у храм, угледали су икону како лебди у ваздуху у средини цркве. Узели су је и поставили на пређашње место, али ускоро су видели да икона опет стоји у ваздуху.

(кнез Андреј је имао јаку веру и љубав према Пресветој Богородици и на његовим устима је увек било име Христово и Пречисте Његове Матере).

Добивши вест да чудотворној икони није угодно место на које је постављена, он се замисли: „ Да ли јој је угодно пребивати у Суздаљској земљи “? Кнез Андреј је већ дуже време размишљао о одласку са југа Русије на север, где би у Ростовској области утврдио владавину независну од Кијева. Он се почео усрдно молити пред иконом. Одслуживши молебан пред иконом, побожно ју је узео уместо свих блага, и без знања оца ноћу изјахао из Вишегорода. На путу ка Суздаљу, савршавао је пред иконом молебне и видео је од ње многа чуда.

По доласку у Владимир на реци Кљазми, кнеза су дочекали житељи с великом радошћу. Када се после тога упутио ка Ростову, недалеко од Владимира, низ ток реке Кљазме, стали су коњи који су возили чудотворну икону, и сви покушаји да их покрену нису успели. Тада су упрегнути нови одморни коњи, али се ни они нису могли померити с места. После усрдне молитве пред иконом, кнез је добио од Богородице заповест да остави икону у Владимиру. Кнез је одмах започео изградњу храма у Владимиру где ће пребивати чудотворна икона. После две године, 1160. храм је био завршен и предивно украшен. Благодетивни кнез се побринуо и око украшавања свете иконе: обложио је икону и украсио златом, сребром и драгим камењем, и поставио је у нови Успенски храм у Владимиру, од када се она почела називати Владимирском. После тога икона је поново просијала великим

чудима. Учествовала је у многим походима руске војске, и с њом су сједињене многе свештене успомене.

Године 1164. Владимирску икону је носио Андреј Богољубов у походу против волжских Бугара победивши их заступништвом Богоматере. Пред битку је кнез Андреј укрепио свој дух причешћем Светим Тајнама и молитвом пред чудотворном иконом Богородице: „Свако ко у тебе полаже наду неће погинути“, вапио је Њој на молитви. По угледу на кнеза и сва војска се усрдно молила са сузама притичући к Њој и с вером да ће од Ње остварити победу против непријатеља. Њихове молитве су биле услишен и Бугари су били разбијени. Када је после победе кнез принео благодарствено молепствије Богородици пред њеном Владимирском иконом, од Животворног крста и иконе Богородице засијала је светлост, пустивши сву војску. Успомена на ово чудо чува се у празновању порекла чесног дрвета Крста Господњег 1. августа, које је установљено године 1164. по жељи кнеза Андреја и по договору са грчким царем Манојлом, који је у исти дан видео светлост од Крста Господњег и чудесно победио Сарацене.

По убиству кнеза Андреја Богољубовог, 1173. године, народ је подстакнут безвлашћем и убицама, пљачкао Богољубив и Владимир. Свештеник Николај, који је био у пратњи преминулом кнезу на путу из Вишегорода, видео је у потпуном мраку вход с Владимирском иконом по улицама града, после кога се метеж утишао.

После кнеза Андреја, решено би да у Владимир на престо дође племић Јарополка, Мстислав Ростиславич. Првога дана свога кнежевања присвојили су сво сребро и злато Владимирског храма као и села која је храму дао Богољубиви. Чудотворну икону Богородице, Јарополк је дао своме Зету Гљебу Рјазанском, изазвавши гнев житеља Владимира, који су решили да прогнају Ростиславиче. Њихова војска није хтела ступити у бој са народом, бацили су кнежевске заставе и почели бежати – гоњени гневом Божјим и Светом Богородицом. Гљеб Рјазански је сам вратио у Владимир чудотворну икону и рекао : „ Ја сам крив за све “.

У пожару, 13. априла 1185. године изгорео је у Владимиру саборни храм са свим његовим богатством, но Владимирска икона је сачувана неповређена. У време најезде Татара који је предводио Бати, 7. фебруара 1237. године икона је остала без драгоценог окова но она сама је остала неповређена – по благодати Богородице, неодељеној од њене свете иконе на потврду благочешћа и на заштиту земље руске.

Кнез Димитрије Донски је уз помоћ Богомајке Владимирске извојевао победу над Мамајем 8. септембра 1380 године.

Слава града Владимира је расла и ширила се у времену од 242 године докле је боравила у њему чудотворна икона Богородице. Када је у Москви био подигнут храм у славу и част Пресвете Богородице, пренесена је света икона Владимирска. У Москви као и у Владимиру, чудотворна икона се прославила многим благодатним знамењима на спасење отечества руског.

Године 1395. дошао је у пределе Русије страшни војсковођа Истока, Темир Аскан, или Тамерлан. Са својим пуковима се приближио Рјазанским пределима, заузео је град Елец и заробио Елецког кнеза; побио је многе хришћане, и дошао до Дона, спремајући се да удари на Москву. Велики кнез Василије Димитријевич бранилац Москве, са војском је дошао у Коломну и зауставио се на брегу Око, уздајући се више у Бога него у своју снагу. Усрдно се молио Богу и Пресветој Богородици, са војском и народом, за избављење руског отечества. Призивао је у помоћ велике угоднике Божије : Петра, Алексија, Сергија и заповедио је да наступајући пост пред празник Успења Богородице у свим кнежевинама буде прожет усрдним молитвама и подвизима покајања, и да се Владимирска чудотворна икона пренесе у Москву. После Свете Литургије и молебана, полазак свете иконе из Владимира је организовало свештенство Успенског Сабора. На дан Светог Успенија Пресвете Богородице, свештенство је пренело на својим рукама чудотворну икону, а народ ју је са молитвама и умиљењем пратио: „Куда Ти одлазиш од нас, Владичице? Ради чега нас остављаш сироте, одвраћајући од нас лице своје?” После десет дана, свештено путовање са иконом приближило се зидовима Москве. Безброј људи на обе стране пута преклањали су колена и са усрђем и сузама је призивали: “Мајко Божија ! Спаси земљу руску!” Све свештенство Москве са крсним входом, сва родбина великог кнеза, бојари и грађани, свечано су срили светињу у граду и пратили је до Успенског Сабора. Ускоро су се видели плодови вере и побожног мољења православних. У сами дан и час, када су житељи Москве били код иконе Богоматере, Тамерлан је задремао у свом шатору и видео је пред собом велику гору; са њеног врха ишли су к њему многи светитељи са златним жезлима, а над њима са лучезарним сијањем Дјеву неописиве величанствености, окружену безбројним мноштвом Анђела са пламеним мачевима устремљеним на њега. Тамерлан се у ужасу пробуди и сазва своје старешине и затражи од њих да му објасне то виђење. Мудраци су му одговорили, да је у виђењу Дјева Мајка Бога хришћанскога, заштитница руска.

„И тако их ми не можемо победити ” рече кан Хагатајски и одмах нареди својим одредима да се повуку, на велико дивљење Руса, а и самих Татара. Православни су радосно клицали Богоматери : „Није га наша војска прогнала, нити су га наше војсковође победиле, но моћ Твоја Мати Божија.“

У част сећања на велико милосрђе Божије услед мољења Пресвете Богородице, у Москви је подигнут Сретенски мушки манастир на Кучковом пољу, где се чудотворна икона зауставила 1395. године при њеном

преношењу из Владимира у Москву.

Поново је благодатна помоћ чудотворне иконе Владимирске, била пројављена 1408. године, у борби и у сукобу са ординским царем Едигејем, који је неочекивано дошао до Москве. Тада у Москви није било ни кнеза ни Митрополита. Житељи престонице нису престајали сузним молитвама вапити ка Пресветој Богородици, пред њеном Владимирском иконом. Док се Едигеј припремао да зада коначан ударац Москви, примио је вест о нередима у Одри, и био присиљен да прекине опсаду.

Међутим, после 50 година од напада Тамерлана, 1451. године, до Москве је дошао ногајски царевих са војском свога оца. Татари су запалили посаду Москве и радовали се што ће опљачкати много плена и злата. Епископ Јона је у време пожара обавио Крсни вход на зидовима града. Видевши монаха Чудовског манастира Антонија, који је био светог живота, епископ му је рекао: „Антоније, приљезно моли Бога за избављење града“. Антоније му је одговорио: „Ти си велики Архијереј Божији, и твоје молитве не презире Богородица, наша брза помоћница: Она је већ умолила Сина свога да спасе град“. Московљани су се борили са Татарима све до ноћи, очекујући у току ноћи ново појачање Татара. Но ујутро под зидинама није било непријатеља. Побегли су од Москве, узевши са собом само лака возила. По казивању летописца „Татарима се учинило да чују необичан шум и помислили су да велики кнез иде на њих са многобројном војском.“

Војска великог кнеза није била многобројна и налазила се далеко од Москве. Велики кнез је показао народу Победитељног Војводу страшних пукова, похитао је у храм и пао пред Владимирску икону, са благодарним сузама славећи заступницу православних.

Православна црква и 23. јун светкује у славу Владимирске иконе, као успомену на избављење Русије чудесним заступништвом Богоматере од ординског цара Ахмета. Године 1480. за време великог кнеза Јована III Васиљевића, Ахмет, Хан Златних Орди, пошао је са великом војском да опљачка и разори Москву. Он је већ био дошао до реке Угри, коју су Руси називали појасом Богородице, која чува московски посед. Велики кнез, укрепљиван молитвама и саветима светих, припремио се да заштити веру и отечество руско. Обе војске су стајале цео један дан, једна наспрам друге, у очекивању напада. Река Угра их је делила. Посредништвом Богородице, збило се дивно избављење руског отечества. Велики кнез је рекао својој војсци да одступи од Угре, желећи сачекати да Татари приђу. А Татари су разумевши ово као намеру да их Руси намаме у заседу, почеше одступати. У почетку су

то чинили полако, али их је током ноћи неочекивано обузео такав страх, да су побегли главом без обзира. Избављење од Ахмета било је окончано и свргавање ига татарског које је притискало Русију 200 година. Ни оружје, ни мудрост људска није спасла Русију, но Господ и Његова Пречиста Матер. Из благодарности за ослобођење Русије од тешког и срамног татарског ига, установано је празновање 23. јуна 1480. године, када се у Москви врши Крсни вход у Сретенском манастиру с Владимирском иконом Пресвете Богородице.

А 21. маја, Православна црква светкује и трећи пут Сретење чудотворне иконе ради два догађаја. Први датира из 1514. године када је обновљена Владимирска икона у дому Митрополита Варлаама, због чега је и установљен био Крсни вход из Успенског Сабора у Сретенски манастир 21. маја.

Са успоменом на обнову иконе, сједињено је празновање другог историјског догађаја: избављење Русије заступништвом Богоматере.

Од 1521. године слави се избављење од Кримских ногајских и казанских Татара, под вођством Ахмета – Гираја, који је продро у московске области, толиком брзином, да је велики кнез Василије Иванович једва успео довести своју војску на обале Оке, да би задржао даље надирање непријатеља. Предавши огњу села од Доњег Новгорода и Вороњежа до реке Москве, непријатељи су узели као плен мноштво житеља, жена и девојака. Младиће су убијали остављајући их незакопане по земљи. Робље су продавали у гомилама као плен, у Казану и Астрахану. Слабе и старе су морили глађу, скрнавили су свете храмове. Према одсјају запаљених ватри стајао је Ахмет Гирај, недалеко од Москве, а наде у помоћ није било ниоткуд. У Москви је владала пометња, и сви су бежали у Кремљ, страдајући у гужви, гушећи се. Само је један блажени по имену Василије, са сузама молио у придворју Успенског Сабора. Његова дуга молитва је била загушена силним шумом, и њему се учинило да се двери невидљивом силом отварају, и чудотворна икона Богородице излази са свог места, и од иконе се чуо глас: „Излазим из града са руским светитељима.“ По том се сва Црква испунила пламеном, који је у магновењу ишчезао. Те је ноћи, седећи у својој келији, једна престарела монахиња Вазнесенског манастира, која је била слепа, видела како кроз Спасовска врата излази цео збор светитеља и других светлих мужева у свештеним одежама, са чудотворном иконом Богородице у средини. Но тек што су изашли на Фроловска врата, срили су их преподобни Сергије Радоњешки и Варлаам Хутински, и павши пред светитељима, питали их куда они иду и коме остављају град. Светитељи су са сузама одговорили: „Дуго смо молили Свемилостивог Бога и Пречисту Богородицу за избављење од

предстојеће невоље. Господ нам заповеди, не само да идемо из града него да и понесемо и чудотворну икону Пречисте Матере, јер су људи презрели страх Божији, а о заповестима његовим не брину. Због тога је Бог допустио да дође варварски народ и да их сада казни, да се кроз покајање врате Богу.“

Свети подвижници Сергије и Варлаам, почели су умољавати одлазеће светитеље, да својим посредништвом умилоствиве праведни суд Божији и ту са њима почну молитвено призивати Господа и Пречисту Његову Матер. Светитељи су осветили град крстообразно. Икона Богородице се вратила у Успенски сабор. Заступништвом Пресвете Богородице Москва је била спасена а са њом и сва Русија. Летописци објављују како су Татари хтели побити московску посаду али су видели око града безброј руске војске и са страхом известили о томе Хана. Хан није поверовао и послао је друге поверљивије људе који видеше дупло више руске војске и рекоше му. И трећи пут посла неке од ближњих да установе истину. Они су са трепетом побегли говорећи: „О царе, што касниш ? Бежимо, иде на нас безбројно мноштво војске, и побегоше.“ Успомена на то чудесно избављење врши се у Москви 21. маја док се Крсни ход врши у Сретенском манастиру.

У дан избављења Москве заступништвом Богоматере, православна црква вапије пред Њеном Владимирском иконом: „Данас се светло украшава славни град Москва као да је сунчане зраке примила, Владичице, чудотворну икону Твоју. Њој пак ми притичемо молећи се Теби кличући овако: О, Пречудесна Владичице Богородице, моли се из Тебе оваплоћеног Христу Богу нашему, да избави град овај и све градове и крајеве хришћанске неповређене од свих непријатељских напада и спасе душе наше као Милосрдан.“

Није једино од Татара Богородица избављала православну Русију. Наступила су тешка времена за Русију у којима јој је било суђено трпети такве беде за које она није знала и у временима татарских најезда. Са свих страна су се појавили нови непријатељи: Пољаци, Швеђани и Кримски Татари.

Велики кнез Теофил Иванович је схвативши да нема довољно снаге да се упусти у борбу са тако силним непријатељима обратио Небеској Заступници. Татари су већ били на Воробевим брдима, око Москве. Велики кнез је са свим народом и свештенством вапијао Богородици и поткрепљен молитвом, изашао са војском насупрот непријатељу. Посред војске је постављена икона Пресвете Богородице. Татари су се жестоко борили дан и ноћ али их одједанпут ухвати страх. Невидљива сила је свакоме од њих бранила да подигне мач на Руса и уливала им такав страх, да су у гомилама бежали ка своме логору, и све даље и даље, док нису дошли у своју земљу. На путу су

многи погинули од мача и рана и много их је одведено у ропство. Руси су схватили да је победитељна сила долазила од чудотворне иконе Победоносне Војвоткиње, од које су црпели храброст.

Наступила су тешка времена. Татари, Пољаци и Швеђани су разорили Русију и отимали од ње незаконито целе области. А на престолу православних царева зацарио се самозванац поклоник папизма, са намером да православни руски народ учини неправославним. Његове слуге које су се понашале као варвари, упали су у храм Успенија и са патријарха Јована почели кидати свештене одежде. Патријарх их скиде са себе и положи пред икону Богородице и рече: „Овде пред овом иконом ја сам се удостојио архијерејског чина и 19 г. сам чувао светлост вере. Сада видим невољу Цркве и како обмана и јерес торжествују. Мати Божија, спаси православље!”

Истински је устао против самозванца и пред том иконом молио небеску помоћ и заштиту православља. Заступањем Богородице самозванац је свргнут. Извојевана је победа над злом, а Русија је поново стављена под заштиту православља.

После догађаја, који се празнују у цркви у част Владимирске иконе Богородице, ова света икона служила је као благослов великим кнезовима у свим важнијим догађајима у животу.

Пред њом су, њихови поданици давали заклетву на верност отаџбини. Од давнина све руске монархије примале су свештено крунисање и миропомазање за ратовање пред ликом Владимирске иконе у Успенском московском сабору. Пре иступања против непријатеља, велики кнезови и цареви молили су се пред њом и гледали на њу као на Заступницу Русије. При избору свих руских митрополита и патријараха, Владимирска икона Богородице служила је као залог и благослов. Имена за избор запечаћена царем, полагана су са панагијама на застор у кивот Владимирске иконе Богородице, да она покаже кога је изволела сама изабрати.

После молепствија сам цар или старији од архијереја је ломио печат и објављивао име изабраног.

Многи су се свих ових векова и деценија удостојили видети над Успенским сабором – жену у светозарним одежама, како се моли и осећаје храм.

mitropolija.com